

Juryverslag 'Atlas van de Toekomst'

Aan de leerlingenwedstrijd 'Atlas van de Toekomst' hebben 2561 leerlingen meegedaan. Samen maakten ze 92 Atlassen van de Toekomst. De leerlingen zijn tussen de 12 en 15 jaar en zitten in de brugklas, tweede klas of derde klas van het voortgezet onderwijs (vmbo, havo, vwo). Leerlingen uit heel Nederland hebben meegedaan. Zie voor een analyse van alle inzendingen de brochure 'Atlas van de Toekomst – Analyse'. De wedstrijd is georganiseerd door het KNAG in het kader van het Jaar van de Ruimte.

De jury bestond uit:

- Yves de Boer, voorzitter Jaar van de Ruimte, juryvoorzitter
- Hermen Borst, ministerie Infrastructuur & Milieu en bestuurslid KNAG
- Iris Pauw, vakdidacticus aardrijkskunde en onderzoeker toekomstgericht onderwijs
- Judith Peeters, docent aardrijkskunde
- Annelies Beek, onderwijscoördinator KNAG en secretaris jury

De jury heeft de inzendingen beoordeeld op:

- Hoe origineel, doordacht en compleet zijn de vier scenario's uitgewerkt?
- Sluiten de tekeningen/collages en kaarten goed op elkaar aan en versterken ze elkaar?
- Is er creatief nagedacht zonder de werkelijkheid uit het oog te verliezen?
- Is de keuze voor het waarschijnlijke en gewenste scenario onderbouwd?
- Is de Atlas van de Toekomst mooi vormgegeven?

Bij het beoordelen van de Atlas van de Toekomst is rekening gehouden met het niveau van de klas.

Algemene bevindingen

De jury was erg onder de indruk van de ingezonden Atlassen van de Toekomst. Ook het feit dat er zoveel leerlingen uit heel Nederland nagedacht hebben over de ruimtelijke toekomst van Nederland stemde de jury heel positief. Het succes van de wedstrijd laat zien dat het vak aardrijkskunde leerlingen veel te bieden heeft en dat leerlingen zich sterk betrokken voelen bij de toekomst en ruimtelijke inrichting van Nederland. Een mooie constatering in het licht van het Jaar van de Ruimte.

Het is duidelijk dat de leerlingen met veel energie aan de atlas hebben gewerkt. Ook roemt de jury de innovatieve en creatieve ideeën van de leerlingen. Ze draaien hun hand niet om voor nieuwe polders, windmolenparken of seniorensteden. Een duurzamer Nederland is in veel inzendingen sterk

vertegenwoordigd. Denk aan de overgang naar duurzame energiebronnen en duurzaam vervoer, maar ook aan de aanleg van groene daken en moestuinen. Het blijkt echter lastig om een balans te vinden tussen het out of the box denken en realistisch denken. Een valkuil waar ook menig professional in valt. Vooral het klassengesprek is in deze fase heel belangrijk. Na het volledig vrij denken binnen het scenario moeten de leerlingen zichzelf en elkaar de vraag stellen: maar hoe realistisch is dit en kan dit echt in 2040 de situatie zijn? Het maken van een scenario is het telkens bijschaven van een concept.

Het scenariodenken heeft de leerlingen gedwongen na te denken en te discussiëren over de gewenste en minder gewenste ontwikkelingen. En dat kan op verschillende schaalniveaus. In deze opdracht was dat op het niveau van Nederland en dat van de eigen leefomgeving. Wat opviel is dat de leerlingen vaak heel goed de scenario's uitwerken en dat de scenario's vaak onderscheidend zijn, maar dat de vertaling naar de tekening voor de eigen leefomgeving lastig is. Het vertalen van grote en abstracte ontwikkelingen naar een concrete invulling voor de eigen leefomgeving is moeilijk. Daarnaast hebben de leerlingen geleerd dat voor de ruimtelijke ontwikkeling van Nederland er keuzes gemaakt moeten worden. Niet alles kan tegelijkertijd.

Ook was de jury verrast door het tekentalent van de leerlingen. Prachtige tekeningen zijn voorbij gekomen. Tot slot heeft de jury gezien dat deze leerlingen de toekomst met vertrouwen tegemoet zien. Een groot geloof in positieve ontwikkelingen. En juist deze leerlingen maken Nederland in 2040.

Kanshebbers voor de eerste prijs

De opdrachtmakers hebben uit de 92 ingezonden atlassen 10 atlassen geselecteerd die in hun ogen in aanmerking komen als winnaar. Volgens de jury zijn er bij deze 10 atlassen 3 kanshebbers om als winnende atlas uit de bus te komen. Dat zijn in willekeurige volgorde:

Klas 3C Het Hooghuis Heesch

Deze Atlas van de Toekomst bevat veel originele ideeën. Zo komen er op straat fruitplanten, omdat door de klimaatverandering het warmer en natter is in 2040. Ook hebben deze leerlingen de actualiteit meegenomen en denken ze dat er in Groningen geen mensen meer wonen, vanwege de gaswinning. Er worden veel meer wegen aangelegd om de handel te stimuleren. Er is genoeg geld om Nederland te beschermen tegen het water en die kennis verkopen we aan andere rijke landen. In heel Nederland komt een metrostelsel, waardoor we ons ondergronds van de ene kant naar de andere kant van het land kunnen verplaatsen.

In deze atlas zijn door tijdgebrek niet alle schetsen af, maar de kaarten zijn mooi opgemaakt. Daarnaast zijn de scenario's heel verschillend ingevuld. De atlas bevat veel spannende oorzaak-gevolgrelaties. Ook vindt de jury het heel goed dat de leerlingen de keuzes zo goed beargumenteerd hebben. Het is duidelijk dat deze vmbo-leerlingen echt samen nagedacht hebben over het maken van de scenario's. Complimenten.

Klas B1 Melanchthon Schiebroek

De jury sprak direct haar bewondering uit voor de eenheid van deze atlas. De atlas is stelselmatig opgebouwd. Duidelijk is dat alle leerlingen veel aandacht besteed hebben aan het maken van de kaart en de tekening. De vier scenario's zijn heel mooi uitgewerkt en in één oogopslag is duidelijk welke kaart over welk scenario gaat. De kaarten zijn allemaal voorzien van een gedetailleerde

legenda. De leerlingen hebben op een hele creatieve manier de abstracte ontwikkelingen in heel Nederland vertaald naar de eigen leefomgeving.

De leerlingen kiezen als meest gewenste en als meest waarschijnlijke scenario groen & concentratie. Ze willen graag wonen in een duurzame stad met groene daken en frisse gezonde lucht. De steden groeien, maar het leven in de steden wordt ook prettiger. De loop van de rivieren wordt anders en er is zelfs gedacht aan een binnenlandse zee. Deze jongeren laten zien dat er genoeg moed is en ze zien 2040 vol vertrouwen tegemoet. Een sterke inzending met veel samenhang.

Klas 2A Erasmiaans Gymnasium

Deze Atlas van de Toekomst onderscheidt zich van de andere inzendingen omdat er veel geografische begrippen in worden gebruikt. Zo staat er bij de uitwerking het scenario groen & concentratie: 'Veel mensen trekken naar de steden en daarom moet er meer werkgelegenheid komen. Het CBD wordt groter en de industrie komt aan de buitenkant van de stad. Ook vindt er veel gentrification plaats'. Ook bevat de atlas idealistische ideeën, zoals het idee dat alle mensen vier dagen werken bij hun 'normale baan' en de vijfde dag in de landbouw.

De kaarten zijn origineel en de tekeningen zijn uitzonderlijk mooi. De jury is gecharmeerd van deze inzending. De tweede kaart (het waarschijnlijke scenario) is heel mooi, maar minder verfijnd. Een ander pluspunt is dat de klas helder aangeeft waarom zij kiest voor dit gewenste en waarschijnlijke scenario. De jury vindt deze Atlas van de Toekomst de atlas met de beste vormgeving, maar vindt sommige ideeën minder realistisch. De klas had nog een stapje extra kunnen zetten door samen nog eens goed door te praten over wat realistisch is in 2040. Al met al een sterke inzending.

Winnende Atlas van de Toekomst

De **winnende** Atlas van de Toekomst is die van **klas B1 van Melanchthon Schiebroek**. In deze Atlas van de Toekomst zijn de verschillende scenario's herkenbaar en anders uitgewerkt. De bijbehorende tekeningen zijn gedetailleerd en de scenario's op het schaalniveau van Nederland zijn op een creatieve manier vertaald naar de eigen leefomgeving. Deze klas is er het beste in geslaagd om van de Atlas van de Toekomst één geheel te maken. Voor een brugklas hebben deze leerlingen heel goed gepresteerd.

Philip, Gijs, Fleur, Caro, Ralf, Diederik, Sophie, Marit, Ghislaine, Anke, Lars, Stijn, Iris, Bukurije, Anton, Max, Robin, Max, Sabine, Laura, Pepijn, Julian, Mart, Hidde en mevrouw van der Westen: Gefeliciteerd!

Namens de jury,

Annelies Beek

Utrecht, 12 juni 2015